

گروه آموزشی باستان شناسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته باستان شناسی

عنوان:

بررسی و تحلیل عناصر چوبی وابسته به معماری در نگاره های کمال الدین بهزاد

استاد راهنمای اول:

دکتر رضا نوری شادمهانی

استاد راهنمای دوم:

دکتر محسن جاوری

دانشجو:

زهرة علی اکبری

آذر ماه ۱۴۰۰

واژه های کلیدی:

تیموری، عناصر چوبی، نگاره، بهزاد، واقع گرایی، تخیل

چکیده:

بررسی عناصر چوبی وابسته به معماری به دلیل گذر زمان و برخورد بناهای دوره تیموری با عوامل طبیعی و تاثیر منفی عوامل طبیعی و انسانی موجب شده تا به این امر کمتر از دیدگاه باستان شناسی نگاه شود و در نتیجه مورد توجه کمتری از سوی پژوهشگران قرار گیرد. هدف اصلی نگارنده در این پایان نامه تلاش برای پرداختن به این گونه عناصر از طریق شناخت اجزا و عناصر چوبی به عنوان بخش اصلی بناهای تیموری و بخش تزئیناتی آن می باشد. بنابراین سعی شده تا حد امکان عناصر چوبی نقش بسته در نگاره ها با آنچه که به شکل خیلی محدود در بناهای برجای مانده امروزی هستند مقایسه شوند و میزان واقع گرایی و یا عدم واقع گرایی بهزاد مشخص گردد. آنچه که اهمیت این پژوهش را افزایش می دهد کمبود بناهای دوره تیموری و به دنبال آن کمبود آثار چوبی به کار رفته در آنهاست. برای دست یابی و روشن شدن این مسئله که آیا بهزاد در کارهای خویش واقع گرایی یا عدم واقع گرایی را سرلوحه کار خود قرار داده است عناصر چوبی را از چند منظر مورد بررسی قرار داده و در ابتدای کار فرضیه و سوالاتی را مد نظر داشته که برای پاسخ گویی به آنها از شیوه توصیفی-تحلیلی استفاده شد. در گام اول این سوال مطرح شد که آیا عناصر چوبی از جهات فرم، جنس و تزئینات با عناصر چوبی واقعی عصر تیموری و پس از آن قابل مقایسه هستند یا خیر؟ و آیا کمال الدین بهزاد در ترسیم عناصر چوبی، ارتباط میان آنها و فضای معماری را در نظر گرفته است یا خیر؟ با دقت در جزئیات و کنکاش در متون تاریخی این دوران و دقت در اینیه یا بر جای از این دوره، تلاش نگارنده با استناد به پاره ای از تحقیقات انجام شده در این زمینه این نتیجه را به دست آورد که بهزاد تصویرگر واقعیات عصر خود بوده است و آنچنان با وسواس به اطراف خود نظر داشته است که کمتر نکته ای از دید تیز بین او خارج مانده است و همچنین تعهد به متونی را که تصویر نموده با واقعیات زمان به خوبی در هم آمیخته است.